

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Til	Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser
Dato	08.11.2023
Saksnummer	38/23
Saksarkivnr.	23/00000
Sakstype	V-sak
Saksansvarlig	Vigdis Namtvedt Kvalheim
Saksbehandler	Dag Egil Kiberg

Produktråd – produktrådsstruktur, standardmandat og prosess for oppnevning

Forslag til vedtak

Forslag til produktrådsstruktur, standardmandat for produktrådene og prosess for oppnevning vedtas.

Bakgrunn

Etableringen av brede porteføljestyre på strategisk nivå forutsetter at det opprettes underliggende produktråd som kan være faglig tettere på produktene i porteføljen. Det er porteføljestyrene som beslutter hvilke produktråd det er hensiktsmessig å opprette, som gir dem et mandat innenfor rammene av samstyringsmodellen, og som oppnevner dem. Produktrådene vil ha en sentral rolle i arbeidet med produktstrategier. I denne saken legger vi fram forslag til:

- produktrådsstruktur, altså hvilke produktråd som bør etableres innenfor forskning og kunnskapsressurser
- standardmandat for produktrådene
- prosess for oppnevning

Vi foreslår forslag til sammensetning av produktrådene for tre områder nå. For de øvrige områdene foreslår vi at dagens ordninger videreføres eller tas opp på et senere tidspunkt.

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Saksfremstilling

Standardmandat

Mandatene må tilpasses de ulike produktområdenes natur mht. faglige behov, styring og finansieringskilder. Vi mener likevel det vil være en fordel om mandatene er så like som mulig. Derfor har vi utarbeidet forslag til et standardmandat vi kan ta utgangspunkt i og evt. tilpasse ved oppnevning av de ulike produktrådene. Det generelle mandatet ivaretar produktrådene rolle både som underliggende organ for porteføljestyret og rådgivende organ for Sikt.

Formål

Produktrådene skal bidra til kontinuerlig utvikling av produktene i sin delportefølje, inklusive god måloppnåelse og realisering av gevinster. Produktrådene er rådgivende både for porteføljestyret og Sikts produktområdeledere.

Produktrådene har faste oppgaver knyttet til tilråding og oppfølging av strategi og planer, mål og økonomi for porteføljestyret. Porteføljestyret kan i tillegg delegere myndighet til produktrådene i faglige saker.

Oppgaver og ansvar

Produktrådene skal behandle: Faste saker:

- Tilrå produktstrategi med langsiktige mål for produktområdet
- Tilrå årsmål for produktområdet og sette mer spesifikke tertialmål for området
- Tilrå årlig budsjett og treårig økonomisk langtidsplan
- Rapportere på måloppnåelse og økonomi

Andre saker:

- Ta initiativ til og følge opp faglige saker fra porteføljestyret
- Behandle og beslutte i saker fremmet av produktområdeleder, eksempelvis vedrørende behov for standardisering i forbindelse med digitalisering av arbeidsprosesser
- Produktrådene kan opprette underliggende arbeidsgrupper når det er formålstjenlig.

Sammensetning

Produktrådene skal ha minimum seks og maksimum ti medlemmer. Tilrådingssaker må behandles av minst 2/3 av medlemmene.

Produktrådets medlemmer bør til sammen ha god faglig innsikt i alle produkter produktrådet har ansvar for både mht. til forretning/domene og teknologi. Hvert medlem bør ha god innsikt i egen institusjons faglige virksomhet og strategier på feltet (typisk mellomledernivå / høyt saksbehandlernivå).

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Ved oppnevning skal det i tillegg tas hensyn til institusjonenes størrelse/profil mht. mangfold i sektoren, institusjonens (potensielle) deltagelse i fellestjenester på området, kjønnsbalanse og geografisk spredning. Medlemmene representerer sektoren, ikke egen institusjon.

Porteføljestyret oppnevner leder for produktrådet. Normalt vil dette være en representant fra sektoren. I særskilte tilfeller kan produktområdeleder i Sikt oppnevnes som leder. Dette kan være relevant for komplekse egenutviklede produkter som Microdata. Effektiv ledelse av slike områder forutsetter stor innsikt ikke bare i sektorens behov og prosesser, men også i Sikt's interne organisering og utviklingsprosesser.

Saksforberedelse

Produktområdeleder i Sikt er normalt sekretær for produktrådet og har ansvar for agenda og saksforberedelser i samråd med produktrådets leder. Alle medlemmer kan fremme saker.

Funksjonstid

Produktrådene oppnevnes normalt for 2 år. Ved nyoppnevning av produktråd vil det også legges vekt på kontinuitet slik at ikke alle medlemmene skiftes ut samtidig.

Produktrådsstruktur

Basert på erfaringene med tidligere tjenesteråd og andre råd og utvalg, og en vurdering av behovene framover, foreslår vi at det opprettes produktråd for følgende produktområder innenfor forskning og kunnskapsressurser:

- Dataforvaltning
- Personverntjenester
- Forskningsinformasjon

Dataforvaltning:

Dette produktrådet vil ha ansvar for Forskningsdataarkivet og Data om det norske samfunn.

- Forskningsdataarkivets hovedoppgave er å innhente, arkivere, kuratere og gi tilgang til data generert i norske forskningsprosjekt og større nasjonale surveys fra UH-sektoren, instituttsektoren og andre dataprodusenter, herunder Statistisk sentralbyrå gjennom en avtale mellom Sikt og SSB. Hovedfokus ligger på data om mennesker og samfunn.
- Data om det norske samfunn er en samlebetegnelse på datasamlinger/databaser om og fra norske kommuner, norsk politikk, den norske sentralforvaltningen, Den norske kirke og Innovasjon Norge. Utviklingsprosjektet MODANSA som har vært presentert for Porteføljestyret vil ha som mål å modernisere drift og tjenester knyttet til dette produktet. I tillegg vil man utvikle løsninger som gjør det mulig å håndtere andre typer data enn i dag. Når MODANSA blir etablert som eget prosjekt, vil dette få egen

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

styringsgruppe i prosjektfasen. Det blir viktig å sikre god kobling mellom denne og produktrådet.

Til dette produktområdet hører også Sikts oppdrag for European Social Survey (ESS) ERIC. ESS er et europeisk konsortium som består av mer enn 30 nasjonale deltakere og har sitt hovedkontor i London. Konsortiet styres gjennom ulike formelle styringsorganer og det vil således ikke være naturlig at Sikts tjenester her blir direkte knyttet opp mot produktrådet. Sikt har likevel organisert arbeidet slik at det er tett kontakt mellom Forskningsdataarkivet og ESS, særlig på metode, bruk av standarder og prosesseringsplattform. Dette gjør at det ligger godt til rette for felles kompetanseutvikling.

For produktrådet for Forskningsdataarkivet og Data om det norske samfunn vil brukerne i hovedsak være forskere (og studenter) og komme fra de samme institusjonene. Selv om utfordringene for de to tjenestene er noe ulike, mener vi at dette kan håndteres av samme produktråd.

Personverntjenester:

Produktområdet personverntjenester deles inn i fire produkter:

- Personverntjenester for forskning,
- Personvernombudstjenesten
- Timebasert personvernrådgivning
- Opplæring i personvern.

Kjernevirksomheten er personverntjenester for forskning, som Sikt leverer gjennom tjenesteavtaler til 134 institusjoner. Dette inkluderer universitet, høyskoler, forskningsinstitutt, helseinstitusjoner og andre. I avtalene bestemmer institusjonene selv hvilken type forskningsprosjekt som skal bli meldt til og vurdert av Sikt. Sikt tilbyr også virksomheter personvernombud etter avtale. Tjenesten hjelper virksomheten din å ivareta personvern på alle områder, ikke bare forskning. Videre leverer vi personvernrådgivning og opplæring etter timebaserte avtaler til institusjoner som har behov for vår spisskompetanse på personvern i forskning eller personvern generelt.

Brukerkontakt gjennomføres i all hovedsak i direkte kontakt med institusjonene gjennom strukturerte og avtalefestede møter. Disse møtene gir relevant kontakt med kundene, men gir ikke institusjonene et felles fora for å diskutere videre utvikling av tjenestene m.m. Det forslås derfor at det etableres et produktråd, med representanter fra universitet, høyskoler, forskningsinstitutt og helseforetak, som skal ha et særlig fokus på Personverntjenester for forskning, som er den dominerende delen av området, men som også kan gi råd om videre utvikling og satsing på de andre produktene.

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Forskningsinformasjon:

Cris/NVA er prosjektbetegnelsen på utviklingen av ny NVA-løsning. I november lanseres første versjon av den nye løsningen. Denne skal live-testes og videreutvikles etter tilbakemeldinger fra brukerne. I testperioden vil det foregå kontinuerlig forbedring, justeringer og feilretting basert på tilbakemeldinger.

Prosjektet styres av en styringsgruppe som er det formelle styringsorganet for prosjektet og må godkjenne endrede rammebetingelser og endringer i prosjektets mandat. Styringsgruppen består av representanter for eksterne interessenter (brukere og samarbeidspartnere) og interne interessenter (leverandører). Prosjekteier leder styringsgruppen og har ansvar for å ivareta de forretningsmessige aspektene ved prosjektet. Etter hvert, når prosjektet avløses av en driftsfase og styringsgruppen avvikles, anbefaler vi at det etableres et produktråd for området. Det legges opp til at produktråd oppnevnes i løpet av første halvår av 2024, med funksjonstid fra andre halvår.

Videreføring av dagens ordninger

For følgende områder foreslår vi at dagens strukturer videreføres slik de er i dag:

- Bibliotekstjenester
- Lisenser, åpen forskning og tilgang
- Microdata

Bibliotekstjenester:

Dagens tjenestetilbud består hovedsakelig av 3 hovedleveranser:

- Alma biblioteksystem – et moderne biblioteksystem som inneholder alle funksjoner for å drifte et bibliotek
- Oria søkesystem – en felles søkeportal til det samlede materialet som finnes ved de fleste norske fag- og forskningsbibliotek. Oria er basert på Primo fra Ex Libris.
- Leganto pensumlistesystem – et system for opprettelse, vedlikehold og tilgang til pensumlister for faglærere og studenter

Tjenesteleveransene er organisert som to konsortier; BIBSYS-konsortiet (brukere av Alma og Oria) og Pensumlistekonsortiet (brukere av Leganto). BIBSYS-konsortiet har 78 deltakende institusjoner, mens Pensumlistekonsortiet har 27 institusjoner.

Hvert konsortium har i dag et konsortiestyre med representanter fra deltakerinstitusjonene. Det er også opprettet ulike faggrupper som bistår Sikt med råd og anbefalinger basert på brukerbehov i tjenesteleveranse/-utviklingen. BIBSYS-konsortiet har 4 faggrupper; Fulfillment (utlån/innlån/tilgang), Resource management (katalog), Akkvisisjon (innkjøp) og Oria, mens Pensumlistekonsortiet har 1 faggruppe.

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

Vi forslår at dagens BIBSYS-styre videreføres som konsortiestyre med mange av de samme oppgavene og ansvar som produktrådene for området og at man beholder faggruppene slik de er i dag. Styret for pensumlistekonsortiet videreføres også.

Lisenser, åpen forskning og tilgang:

Produktområdet forhandler og administrerer avtaler med forlag på vegne av norske UH-, institutt-, og helseinstitusjoner. Avtalene gir rett til å lese vitenskapelige tidsskrifter, og gir også mulighet for korresponderende forfatter ved institusjoner som deltar i avtalene å publisere artikler i de samme tidsskriftene uten å bli avkrevd en publiseringsavgift. Til å bistå Sikt har man etablert et forhandlingsråd som har som formål å gi råd og beslutningsstøtte til Sikt arbeid med forhandlingene med forlag og de mer overordnede strategiske målene i forbindelse med forhandlingene. Rådet skal vedta prinsipper og prioriteringer for hvert års forhandlinger. Dette er en ordning som fungerer godt i forhold til oppgavene og anbefales videreført i sin helhet.

Microdata.no:

Datainfrastrukturen microdata.no eies, utvikles og driftes av Sikt og SSB i fellesskap. Samarbeidet er regulert i eierskaps- og samarbeidsavtaler.

Infrastrukturen er tilgjengelig for ansatte og studenter ved universitet og høyskoler, godkjente forskningsinstitusjoner, departement, direktorater, kommuner og fylkeskommuner.

Det er etablert en styringsgruppe for microdata.no. Styringsgruppen oppnevner brukergrupper. Det er også opprettet andre grupper med særskilte ansvarsområder. Denne strukturen er tilpasset infrastrukturens behov og eierstrukturen og vi forslår derfor at disse videreføres i sin helhet slik de er.

Arbeidsgrupper

Vi foreslår å videreføre ordningen med at produktrådene kan opprette underliggende arbeidsgrupper når det er formålstjenlig. Tidligere råd og utvalg har brukt forskjellig terminologi på slike grupper (arbeidsutvalg, arbeidsgrupper, domenegrupper, referansegrupper mm.). Vi foreslår at vi heretter konsekvent benevner slike underliggende grupper «arbeidsgrupper», og at det signaliseres at produktrådene bør være forsiktige med å opprette for mange slike grupper.

Prosess for oppnevning

Vi foreslår at Sikt henvender seg til institusjonenes postmottak med forespørsel om å foreslå kandidater til produktrådene med frist 6. desember 2023 for produktrådene for Dataforvaltning og Personverntjenester. For Forskningsinformasjon vil dette komme på plass til våren 2024. Forslag til sammensetning og mandater for de to nevnte produktrådene legges fram for behandling i porteføljestyret på sirkulasjon så snart som mulig i desember med mål om å få på plass ledere og medlemmer for de disse produktrådene. For de resterende gjennomføres nominasjon og behandling i porteføljestyret når det blir aktuelt.

Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

På enkelte områder vil det være aktuelt å videreføre deler av eksisterende styringsgrupper, råd og utvalg og komplettere med nye medlemmer. Sikt vil gjøre spesifikt oppmerksom på det i henvendelsen til institusjonene.